

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

22 FÉVRIER 1950.

PROJET DE LOI

autorisant les femmes à exercer
les fonctions de notaire.

RAPPORT COMPLEMENTAIRE

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR M. HOUSIAUX.

MESDAMES, MESSIEURS,

Après discussion en séance publique, la Chambre a renvoyé le présent projet à la Commission de la Justice afin qu'elle examine si le texte soumis à ses délibérations ne doit pas être modifié afin de rencontrer les objections soulevées pendant le débat public :

La première est relative aux devoirs contradictoires qui peuvent résulter pour les femmes notaires de l'obligation de résidence résultant de leurs fonctions et de l'obligation de partager le domicile de leur époux; la seconde est relative aux conditions de production de l'autorisation maritale pour la femme contractant mariage alors qu'elle exerce déjà la fonction de notaire.

Votre Commission de la Justice a estimé qu'aucune modification de texte n'était requise pour éviter les difficultés évoquées qui, après examen, sont plus apparentes que réelles.

La logique impose de traiter ces questions en inversant l'ordre dans lequel elles ont été posées, la solution relative à l'obligation de résidence découlant naturellement de celle apportée à l'autorisation maritale.

(1) Composition de la Commission : MM. Joris, président; Charlotteaux, Charpentier, De Gryse, De Peuter, Mme De Riemaecker-Legot, MM. du Bus de Warnaffe, Héger, Lambotte, Oblin, Philippart, Roppe. — Bohy, Collard, Craeybeckx, Mme Fontaine-Borget, MM. Hossey, Housiaux, Soudan, Spaak. — Janssens, Sabbe, Vande Wiele. — Demany.

Voir :

Documents de la Chambre :

47 (1948-1949) : Projet transmis par le Sénat.

180 : Rapport.

Annales de la Chambre :

9 et 15 février 1950.

22 FEBRUARI 1950.

WETSONTWERP

houdende toelating van de vrouwen
tot het ambt van notaris.

AANVULLEND VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1) UITGEBRACHT

DOOR DE HEER HOUSIAUX.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Na dit ontwerp in openbare vergadering te hebben behandeld, heeft de Kamer het naar de Commissie voor de Justitie teruggezonden voor onderzoek omtrent de vraag of de tekst, die haar ter bespreking werd voorgelegd, niet moet gewijzigd worden, ten einde tegemoet te komen aan de opwerpingen die bij de openbare behandeling omtrent twee punten werden naar voren gebracht.

De eerste houdt verband met de tegenstrijdige plichten die voor de vrouw-notaris kunnen voortvloeien uit de met haar ambt verbonden standplaatsverplichting; de tweede betreft de voorwaarden, waaronder de vrouw, die het ambt van notaris reeds uitoefend en een huwelijk aangaat, de machtiging van de man moet voorleggen.

Uw commissie voor de Justitie heeft gemeend dat geen tekstwijziging nodig was om de voorgebrachte moeilijkheden te vermijden, daar zij meer schijnbaar dan werkelijk zijn.

Om logisch tewerk te gaan moet men de orde, waarin deze vragen gesteld werden, omkeren, daar de oplossing betreffende de standplaatsverplichting vanzelf voortvloeit uit de oplossing in verband met de machtiging van de man.

(1) Samenstelling van de Commissie : de heren Joris, voorzitter; Charlotteaux, Charpentier, De Gryse, De Peuter, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren du Bus de Warnaffe, Héger, Lambotte, Oblin, Philippart, Roppe. — Bohy, Collard, Craeybeckx, Mevr. Fontaine-Borget, de heren Hossey, Housiaux, Soudan, Spaak. — Janssens, Sabbe, Vande Wiele. — Demany.

Zie :

Stukken van de Kamer :

47 (1948-1949) : Ontwerp overgemaakt door de Senaat.

180 : Verslag.

Handelingen van de Kamer :

9 en 15 Februari 1950.

a) *L'autorisation maritale.*

Deux cas doivent être envisagés :

1. — La candidate est instituée notaire lorsqu'elle se trouve dans les liens du mariage.

Ici, il n'y a pas de difficulté. Elle est tenue de produire l'autorisation maritale au greffe du Tribunal de 1re Instance du lieu de la résidence avant que son serment ne puisse être reçu par les magistrats. Si elle ne produit pas cette autorisation, elle ne réunit pas les conditions fixées par la loi et son serment ne peut être reçu aussi longtemps qu'elles ne sont point réunies.

2. — Une femme contracte mariage alors qu'elle exerce les fonctions de notaire. Aussi longtemps qu'elle n'a pas déposé l'autorisation maritale requise par la loi au greffe du Tribunal de 1re Instance de sa résidence, elle ne réunit pas les conditions d'exercice de la profession exigée par la loi. On entre, dès lors, dans un cas de discipline intérieure justiciable des Chambres des notaires qui ne pourront que constater le fait et pourvoir provisoirement au remplacement.

b) *L'obligation de résidence.*

Les notaires sont institués à vie (1).

Chaque notaire doit résider dans le lieu qui lui sera fixé par le Gouvernement. En cas de contravention, le notaire sera considéré comme démissionnaire; en conséquence, le grand juge, Ministre de la Justice, après avoir pris l'avis du tribunal, pourra proposer au Gouvernement le remplacement (2).

Ces dispositions doivent s'interpréter à la lumière de l'article 107 du Code civil qui déclare que « l'acceptation de fonctions conférées à vie, emportera translation immédiate du domicile du fonctionnaire dans le lieu où il doit exercer ses fonctions », compte tenu de l'article 108 selon lequel « la femme mariée n'a pas d'autre domicile que celui de son mari ».

Il va de soi que la délivrance de l'autorisation maritale implique que l'époux admet implicitement qu'il fera en sorte que sa femme puisse réunir les conditions légales exigées par la loi pour l'exercice de sa profession.

Nous ne sommes d'ailleurs pas en présence d'un cas particulier à la profession de notaire exercée par une femme. Le même cas existe pour les femmes magistrats, fonctionnaires, etc.

Divers cas peuvent se présenter :

a) le mari change le domicile du ménage et sa femme le suit. Nous nous trouvons dans le cas de l'article 4.

b) le mari change le domicile du ménage et sa femme ne le suit pas. Il y a conflit dans la société conjugale. Celui-ci sera réglé selon les lois sur la matière, tels que, selon les cas, l'article 214, j), du Code civil, l'article 218 en cas de divorce pour cause déterminée ou en cas de séparation de corps, l'article 280 en cas de divorce par consentement mutuel, etc.

Le Rapporteur,

G. HOUSIAUX.

Le Président,

L. JORIS.

(1) Article 2 de la loi du 25 Ventose-5 Germinal an XI contenant organisation du notariat.

(2) Article 4, *id.*

a) *Machtiging van de man.*

Twee gevallen kunnen zich voordoen :

1. — De candidate, die reeds gehuwd is, wordt tot notaris benoemd.

Hier bestaat geen moeilijkheid. Zij is gehouden de machtiging van haar man aan de griffie van de Rechtbank van eerste Aanleg van haar standplaats voor te leggen vooraleer haar eed door de magistraten kan worden afgenomen. Ingeval zij die machtiging niet voorlegt, voldoet zij niet aan al de vereisten van de wet en kan haar eed niet worden afgenomen, zolang zij aan deze vereisten niet gans voldoet.

2. — Een vrouw die het ambt van notaris uitoefent gaat een huwelijk aan. Zolang zij bij de Griffie van de Rechtbank van eerste Aanleg van haar standplaats de door de wet vereiste machtiging niet heeft ingediend, voldoet zij niet aan al de vereisten die door de wet zijn gesteld voor de uitoefening van het ambt. Derhalve geldt het hier een geval van beroepstucht, dat tot de bevoegdheid behoort van de Kamers van notarissen, die alleen het feit kunnen vaststellen en voorlopig in de vervanging voorzien.

b) *Standplaatsverplichting.*

De notarissen worden voor het leven benoemd (1).

De notaris moet zijn standplaats hebben, welke hem door de Regering wordt aangeduid. In geval van overtreding, zal hij als aftredend beschouwd worden; dienvolgens zal de Grootrechter, Minister van Justitie, zijn vervanging aan de Regering voorstellen, na het advies van de rechtbank te hebben ingewonnen (2).

Deze bepalingen moeten verklaard worden in het licht van artikel 107 van het Burgerlijk Wetboek; dat zegt : « de aanneming van een voor het leven verleend ambt heeft tot gevolg de onmiddellijke overbrenging van de woonplaats van de ambtenaar naar de plaats waar hij zijn ambt moet uitoefenen », terwijl rekening gehouden wordt met artikel 108 dat verklaart : « de gehuwde vrouw heeft geen andere woonplaats dan die van haar man ».

Het ligt voor de hand dat de machtiging van de man onderstelt dat de echtgenoot impliciet er in toestemt derwijze te handelen dat zijn vrouw de bij de wet tot de uitoefening van haar beroep gesteld vereisten zou vervullen.

Wij bevinden ons overigens niet voor een geval dat eigen is aan het door een vrouw uitgeoefend ambt van notaris. Hetzelfde geval doet zich voor voor de vrouwen die magistraat, ambtenaar, enz. zijn.

Verschillende gevallen kunnen voorkomen :

a) de echtgenoot verandert de standplaats van het gezin en zijn vrouw volgt hem. Wij bevinden ons in het geval, voorzien bij artikel 4.

b) de echtgenoot verandert de standplaats van het gezin en zijn vrouw volgt hem niet. Er is een geschil in de echtelijke gemeenschap. Dit zal geregeld worden naar de desbetreffende wetten zoals, volgens het geval, artikel 214 j), van het Burgerlijk Wetboek, artikel 218 in geval van echtscheiding wegens welbepaalde oorzaak of van scheiding van tafel en bed, artikel 280 in geval van echtscheiding door wederzijds toestemming, etc.

De Verslaggever,

G. HOUSIAUX.

De Voorzitter,

L. JORIS.

(1) Artikel van de wet van 25 Ventose-5 Germinal jaar XI houdende inrichting van het Notariaat.

(2) Artikel 4, *id.*